

(‘зображення, які створюються, перетворюються, оцифровуються, обробляються і відображаються засобами обчислювальної техніки, включаючи апаратні і програмні засоби’) – *растрова, векторна, фрактальна*, а за сферами застосування – *ділова, конструкторська, ілюстративна, художня, рекламна*. Невдовзі набула поширення *інформаційна графіка*, або *інфографія, інфографіка*, яка поєднала графічний і вербальний канали ділової, організаційної, технічної, будівельної, наукової тощо інформації.

Отже, *графіка* від виду *образотворчого мистецтва* перейшла у статус щоденного функціонування як *метод* інформування, моделювання дійсності.

Світлана Бибик

НЕТИКЕТ, АБО МЕРЕЖЕВИЙ ЕТИКЕТ

Давно відомо, що правила поведінки у суспільстві – це етикет, що відбиває уявлення спільноти про особливості мови жестів, словесного спілкування, його риторичного оформлення, про особливості дій, поз, способів пересування, символів поведінки людини в певних ситуаціях. Ми звикли, що є *дипломатичний, церемоніальний, військовий, цивільний, діловий, повсякденний, побутовий, родинний, народний, весільний, ритуальний, траурний/поховальний, церковний* тощо етикет. Врешті-решт – *мовний*, без якого будь-який різновид поведінки людей у різних сферах її діяльності неможливий.

Розширення сфер спілкування за рахунок розвитку віртуальної комунікації спричинило вироблення особливих правил поведінки і в Інтернеті, які називають новим словом *нетикет*, або *мережевий етикет* (від англ. *net* ‘мережа’ та етикет). Слово насправді з’явилося у 80-х рр. ХХ ст., але досі не було таким відомим в українському обігу. Як і будь-який різновид етикету, нетикет має свої особливості: диференціюють адміністративні, технічні (зокрема оформлення) та психоемоційні, моральні правила поведінки. Вони детально описані на багатьох сторінках Мережі і мало чим відрізняються від усталених норм невіртуального спілкування:

чемність, ввічливість, дотримання правил, сформованих у певній мережевій групі... Однак, найбільш актуальними є особливості *мовного нетикету*.

За статистичними даними, на кінець 2012 року кількість користувачів електронної пошти становила 2,2 мільярди осіб, а інтенсивність електронного листування можна схарактеризувати такою цифрою: 144 мільярди щоденно. Нетикет віртуального писемного спілкування охоплює публічні (форуми, чати, блоги) та приватні (e-mail, інтернет-пейджер і мобільні телефони з SMS) жанри. Оскільки в основі Інтернету лежить інтерактивність, тобто взаємодія представників спільноти, то питання культури мови як складника нетикету дуже актуальні.

Якщо говорити про певні формальні особливості писемного інтернет-спілкування, то акцентують увагу на використанні зручних для швидкого читання шрифтів, на бажаному незмішуванні великих і малих літер у повідомленні (наприклад, *У MeHe ТаКа САМа*), на непереобтяженні повідомлення емотиконами, на униканні письма без пробілів, тобто суцільного тексту. Обмежене використання таких графічних знаків, як лапки, крапка з комою (як знака відділення однієї частини складного речення від іншої), – особливість коментарних писемних жанрів інтернет-спілкування.

В епістолярному жанрі е-листування важливі з погляду нетикету кліше-привітання (*Добрий день, шановна Ольго Степанівно, Добридень, Добрий ранок, Добрий вечір/Вечір добрий, Вітаю, Привіт*), кліше-прощання (*До побачення, До наступного листа, З повагою Олександр Мироненко, Зі сподіванням/надією на подальшу співпрацю Соломія Кличко, Чекатиму на відповідь; Будь*), словесні знаки подяки (*Дякую, Вдячний за відповідь, Дякую. Отримав*), кліше-прохання (*Будь ласка, ..; Прошу Вас підтвердити отримання листа*) тощо.

Найбільша проблема спілкування з погляду нетикету – культура висловлення, його грамотність. Щодо першого, то в останні десятиліття у приватному е-спілкуванні набув поширення комп'ютерний сленг на зразок *шутер* (гра-стрілялка, назва якої походить від англійського shoot 'стріляти'; *квакати* (грати в комп'ютерну гру Quake), *хакнути* (розбити від англ. hack 'розбивати'), *зависнути* (припинити відповідати на

команди), *перекачати*, *злити* (переписати інформацію), *комп* (комп'ютер), *прога* (програма), *вінда* (програма Windows) тощо. Складником писемного приватного нетикету стало й своєрідне арго геймерів – Leet speak, поширене в онлайнних іграх. Для нього характерна повна або часткова заміна літер у словах цифрами та псевдографікою, наприклад: Г 9; Ж >|< або }|{ або]|[; З ‘_’; Q 9 або 0; R |? або |2; S 5 або \$; AND & або замінюється на AN, EN; FOR 4.

Щодо грамотності. Звісно, спілкування в чаті, на форумі, на сайті і под. – не контрольна з граматики, однак повідомлення без помилок справляють, як правило, гарне враження. Таку думку підтверджують результати соціопитування, яке проводили в соціальній мережі ВКонтакті. Воно мало назву “Грамотність в Інтернеті” (<http://vk.com/club69023331>). На питання “Ваше ставлення до людей, які пишуть у Інтернеті з помилками?” 70,6% опитуваних відповіли – ‘негативно’, більшість учасників опитування звертають увагу на помилки (на граматичні – 42,4%, пунктуаційні – 9,1%, на будь-які – 36,4%, не звертає увагу – 12,1%) і вважають, що в соцмережах треба писати грамотно, як у реальному житті (72,7%); інші припускають, що головне – взаєморозуміння (27,3%). Питання “Чи дотримуєтесь Ви правил правопису, спілкуючись у соцмережах?” спонукало до відповіді ‘так’ 82,4% опитуваних, до відповіді ‘ні’ – 17,6%. Відповіді на питання “Для Вас важливо аби співрозмовник писав без помилок?” розподілилися у такий спосіб: ‘так’ 70,6%, ‘ні’ 29,4%. Характерно, що причинами неграмотного письма в соцмережах вважають низький рівень освіченості (37,5%) та ледачість (62,5%).

Представники однієї з популярних в Україні інтернет-компаній, запустивши проект “Робота над помилками” на одному з інтернет-пошуковиків, склали топ-15 найпоширеніших орфографічних помилок в україномовних запитах: “индекс” (правильно – індекс), “презінтація” (презентація), “відчудження” (відчуження), “прислівья” (прислів’я), “процесс” (процес), “бородьба” (боротьба), “експресс” (експрес), “киевський” (київський), “розвіток” (розвиток), “віділення” (відділення), “розповідь” (розповідь), “місяц” (місяць), “сдача” (здача), “кінотеатер” (кінотеатр), “мінестерство” (міністерство)

(<http://www.wz.lviv.ua/ukraine/120300>). Отже, грамотність в Інтернеті – це не лише проблема писемного спілкування в соц-мережах, але й у роботі зі збирання інформації.

Чому так гостро стоїть питання щодо грамотності як складникові нетикету? В неформальних ситуаціях віртуального спілкування знижується рівень само- та взаємоконтролю за способами формулювання й оформлення думок. З часом недописані слова, уривчастіть фраз, їхня абревіація, певна незв'язаність, характерна для усної розмовної мови, переноситься у систему писемного спілкування. Поступово граматики, правопис стають формальністю для багатьох представників молодого покоління. Під час обговорення правил спілкування учасники одного з форумів зауважили: неграмотність у багатьох – просто імідж, свідоме викривлення слів. З погляду стилістики – імітація розмовності в писемній мові.

Ще один аспект нетикету – грубі, непристойні вирази та образи особистості, яких припускаються читачі та коментатори отримуваної інформації. У всіх посібниках з нетикету, що доступні в Мережі, на цей момент звертають особливу увагу й застерігають уникати таких форм спілкування.

Отже, нове слово *нетикет* – це не просто зведення правил усного та писемного спілкування в Інтернеті, але й система, що орієнтує користувачів Мережі на дотримання принципів культури мови незалежно від того, віртуальна вона чи реальна.

Світлана Бибик

ПОКАЗНИК – ПОКАЗ – ПОКАЗАННЯ

Пароніми *показання*, *показник*, *показ* активно функціонують у сучасній мовній практиці. Усі вони – похідні від дієслова *показувати*, *показати*, яке означає 'давати можливість бачити, розглядати, роздивлятися'; 'рухом, жестом, поглядом вказувати на кого-, що-небудь'; 'зображати кого-небудь, наслідуючи мову'; 'робити щось явним, очевидним'. Семантика цього слова доволі прозора, та й належить воно до широко вживаних. Віддієслівні ж іменники-пароніми, що їх вказано вище, різняться не лише за значенням, але й сферами вживання.